15

ADSPIRANTE IEHOVAH
ANNVENTE GRATIOSISS. ATQ. AMPLISS.
MEDICORVM BASIL. ORDINE
DE

HEMICRANIA
IN
VERTIGINEM
TRANSEVNTE
ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΝ

PRÆSIDE
MAGNIFICO ACADEMIÆ PRORECTORE
D. D. IOH. CASP. BAVHINO,
MED. PRACTICÆ PROFESSORE MERITIS
EXCELLENTISS. CELEBERRIMO
FACVLTATIS DECVRIONE SPECTATISSIMO
PRÆCEPTORE ATQVE FAVTORE
ÆTATEM COLENDO
D. 23. April. A. clɔ lɔc LXXVII.
L. H. Q. S.
PVBLICÆ DISQVISITIONI
EXPONIT
IOH. IACOBVS WETSTENIVS,
BASILIENSIS.

BASILEÆ
LITERIS IACOBI BERTSCHII.

DEO
PATRIÆ
PARENTIBVS
PRÆCEPTORIBVS
FAVTORIBVS
AMICIS
S.

C A S U S.

Nobilis quidam natus annos XL. ſtaturâ mediocri, corporis habitu mediocriter obeſo, colore faciei ſubpallido, pilis copioſis, rectis, ex albo flaveſcentibus, pulſu tardo, raro, modicè forti: cùm ab aliquot ſeptimanis quàm lautiſſimè vixiſſet, ante octiduum, inſtante plenilunio, domum cum crapulâ reverſus, circa diluculum ſenſit dolorem, capitis latus dextrum prementem & diſtendentem, qui tamen ad pilorum inverſionem non exacerbatur: Huic jungitur exiguus ventriculi dolor pungitivus, poſt quem oculis quaſi nubeculæ obverſari videntur. His ſex diebus ità recurrentibus, acceſſit appetitûs dejectio, nauſea, cum imaginatione ac ſi in gyrum omnia verterentur, atq; totius corporis laſſitudo. Pulſus obſervatur fortis & tardus. Urina conſpicitur albicans, turbida, craſſa. Excrementa per aures & nares copiosè egeri ſolita, non reſpondent. Alvus ſummoperè eſt adſtricta. Quæritur conſilium.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ.

I.

QUàm verè atque eleganter, divus ille Medicorum dixerit Princeps, l.II. Aphoriſm.51. ὅτι πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον. Et l. περὶ ἀέρων, ὑδάτ. τόπ. ὁκόσοι κεφαλὰς ἀσθενέας ἔχουσιν, οὗτοι ἂν εἴησαν ἀγαθοὶ πίνειν, ἡ γὰρ κραιπάλη μᾶλλον πιέζει, Præ-

ſens iſte Nobilis, qui non niſi ad florentes devolabat amic
tias, profuſis ſumptibus vivebat, magnificè ſplendideque con
vivia ornabat, ædesque ſummè patentes voluptatibus hab
bat, ſatis ſuperque teſtatur: cui, de ſanitate jam ſollicito, pr
viribus ſuccurrendum.

II.

Temperiem ejus eſſe moderatè frigidam & humidam
certa indubitataque, quæ adſunt ſigna, firmiſſimo nobis ſun
argumento: corporis quippe habitus mediocriter obeſu
atque ſtatura mediocris, ex moderatâ boni alimenti depen
det abundantiâ, calorisque aliquali debilitate; color faci
ſubpallidus, pili copioſi, recti, ex albo flaveſcentes, ſimilen
quoque humorem in corpore dominari demonſtrant. Und
Horatius carm. L. I. Od. XIII:

-- -- -- Nec color
Certâ ſede manet: humor & in genas
Furtim labitur:

Et *Hippocrates*, l. περὶ φύσιος παιδίου: Ὁκοίην ἂν ἡ σὰρξ ἰκμά
δα ἕλκῃ, ἤν τε λευκὴν, ἤν τε πυῤῥὴν, ἤν τε μέλαιναν, τοιαύ
τη τὴν χροιὴν καὶ ἡ θρὶξ γίνεται. Pulſus denique in fortitudi
ne mediocris, tardus, & rarus, caloris quidem aliquem vigo
rem, humorum verò frigidorum atque humidorum modicam
exuperantiam, ſignificat.

III.

Afficitur hîc primariò & per πρωτοπάθειαν ventriculu
cum viſceribus imi ventris: quod ex ventriculi dolore, nauſeâ
appetitu dejecto, vaporibus aſcendentibus abundè probatur
Per δευτεροπάθειαν verò laborat cerebrum, quoad membranas
pituitæ hancce metropolim cingentes, quæ, in dextro latere
ob cerebri eò loci imbecillitatem, ab humore frigido, lento
premuntur & diſtenduntur; nec non & ipſum cerebrum, ſpiri
tuum animalium officina, quod ex imaginatione læſâ abund
probatur: unde tandem reliquum corpus in conſenſum trahi
tur, atque haud contemnenda laſſitudo ſubſequitur.

IV.

Affectus ipſe eſt *Hemicrania* (Græcis Ἡμικρανία, quod
dedu-

deductum ab ἡμικράνιον, & compoſitum ex ἥμισυς & κράνιον, cujus radix κάρηνον) quæ eſt dolor capitis alterutrum latus fatigans, ortus ab humoribus & vaporibus eò loci collectis, qui ad pilorum inverſionem non exacerbatur.

V.

Morbus potiſſimùm hîc eſt intemperies frigida & humida materialis, tam in viſceribus imi ventris, quàm in arce rationis exiſtens, cui ſimul aliqualis conjungitur ſolutio continui; nullum quippe deprehendes dolorem, quem continui ſolutio non comitetur, ut vult Gal. *L. IV. de ſimpl. med. fac. c. 2.* quod & dolor obtuſus, diſtendens, & premens, excreta pituitoſa, aliàs excerni ſolita, retenta, cruditates ventriculi, &c. item, ipſa ægri diſpoſitio frigidior, in tales morbos prona, &c. ſat accuratorum ſignorum loco nobis eſſe poſſunt.

VI.

Ortum ſuum trahit iſte morbus proximè à copiâ humorum pituitoſorum, tam in primis viis, ventriculo, &c. hærentium, ut ex ſymptomatibus ventriculi, nauſeâ ſcilicet, inappetentiâ, &c. patet; quàm in cerebro ipſâ pituitæ matre, & circa ejus membranas: cujus teſtis dolor capitis, excreta excernenda ſuppreſſa, & reliqua ſymptomata. Dictam autem humorum exuperantiam, produxêre, ſimiles humores, in maſſâ ſanguineâ abundantes, de quibus natura ægri ſuperiùs explicata, nos ſatis informat; quæ tandem fovetur ab aëris conſtitutione frigidâ & humidâ, hoc tempore ſatis moleſtâ, alimentorum nimiâ ingeſtione, vini copioſâ ingurgitatione, exercitiorum intermiſſione, excrementorum, quà univerſalium, quà particularium, retentione, atque paucâ animi pathematum commotione.

VII.

Ex dictis liquet ratio ſymptomatum: hinc dolet capitis nobilius latus humoribus repletum: hinc dolore tentatur ventriculus à crapulis debilitatus: hinc oculis obverſantur quaſi nubeculæ à vaporibus, tum ex ipſo cerebro, tum ex inferioribus ad oculos delatis: hinc nauſea & appetitûs dejectio, à pravis in ventriculo detentis humoribus: hinc univerſum corpus

ab humoribus abundantibus, atque vires prementibus, torpet: hinc urina albicans, turbida, craſſa, à cruditatibus in corpore exiſtentibus: hinc excrementa aliàs egeri ſolita, ob corpus ad functiones debitè obeundas ineptum redditum atque debilitatum, non reſpondent.

VIII.

Jam, cùm affectus iſte dependeat à cauſâ frigidâ, ab eâque foveatur, criſin expectandam non cenſeo; verùm ei, utpote ſatis periculoſo, atque majora jamjam molienti, quàm citiſſimè occurrendum, antequam humor lentus atque eradicatu difficilis altiores agat radices, atque in motûs & ſenſuum organis maxima producat mala: ἐφιάλτης enim ἡμιπληξία, παράλυσις, ἀποπληξία, aliique curatu difficillimi morbi, ab hujusmodi affectibus, vix procul abeſſe conſueverunt.

IX.

Decenter autem huic malo occurremus, ſi morbo frigido & humido opponamus calefacientia & ſiccantia; ſi inteſtina, in quibus ipſe mali fons conſiſtit, ab obſtructionibus & humorib. noxiis liberemus; ſi, quod peccat, naturæ reddamus obediens; ſi ea omnia abſcindamus, quæ cauſam quocunque modo augere aut fovere poſſunt; ſi denique cordis robur conſervemus, atque ea, quæ debilitata ſunt, confortemus & refocillemus.

X.

Hæc interim ut decenter, i.e. citò, tutò atque jucundè procedant, primò omnium præſcribo:

℞. *Rad. alth.* ℥ *j.* *angel.* ʒ *iij.*
herb. alth. *ſalv.* *beton.* *cent. min.* ā. *Mj.*
ſem. aniſ. *carvi.* ā. ʒ ß. *corriand. pp.* ℈ *ij.*
fl. ſamb. p. iij.

Coq. in aq. font. q. ſ. in colat. ℥ *x. diſſ.*
mell. anthos. ℥ *ij.* *add. ſalis* ʒ *j.*

F. clyſma; injiciatur duabus horis ante cœnam.

Sequenti die, tribus circiter horis à ſomno ſecetur vena, cubiti dextri maximè turgens, atque ſanguinis extrahatur ℔ ß.

Quia verò Τὸ φλέγμα juxta *Hipp.* περὶ φύσ. ἀνθρ. γλισχρότατόν ἐστι, καὶ βίῃ μάλιστα ἄγεται, μετὰ χολὴν μέλαιναν. Diebus octo ſequentibus, manè jejuno ſtomacho, alternatim in uſum

in uſum vocentur apozema ſequens, atque electuarium, inferius dicendum.

℞. *Rad. en. camp.* ℥ *j.* *Zedoar.* *ir. flor.* *ā.* ℥ ß.
herb. meliſſ. *menth. ā. M* ij ß. *abſinth. M* ß.
fol. ſ. d. m. ℥ *j.* *agar. r. troch.* ʒ *j.*
ſem. coriand. ppt. *anis.* *fœnic. ā.* ʒ i ß.
flor. roſ. rubr. *lil. conv. ā. p ij.*

coq. in aq. & vini q. ſ. in colat. ℔ *j.* diſs.

ſyr. roſ. ſol. comp. cum rb. ſ. & ag. ℥ *iij.*

F. apozema clarif. & aromatiz. cum

zz. cinam ā. ʒ ß. pro 3. doſib.

XI.

His præmiſſis, horis aliquot ante prandium vel cœnam, ſcapulis applicentur cucurbitulæ, eæque cum ſcarificatione: Et ut obſequium præſtem *Hippocrati* libr. περὶ παθῶν ſic dicenti: Ἢν ἐς τὴν κεφαλὴν ὀδύναι ἐμπέσωσι, τούτου τὴν κεφαλὴν ξυμφέρει διαθερμαίνειν, λούοντα πολλῷ καὶ θερμῷ, καὶ πταρμὸν ποιέοντα φλέγμα καὶ μύξας ὑπάγειν: haud ineptum erit, ſi capiti, præmiſsâ ſcarificatione, ſacculos madentes, naribus verò ſternutatorium admoveam: ſint autem talia:

℞. *herb. major.* *menth.* *fumar. ā. M j.*
fl. aneth. *ſalv.* *lil. conv. ā. P iij.*
ſem. anis. *carvi ā.* ℥ ß.

ex Inc. & contus. f. ſacculi n. ij. quorum uſûs tempore unus irroretur aq. roriſm. q. ſ. applicentur alternatim calidè.

℞. *rad. pyrethr.* ʒ ß.
fl. lil. conv. *anthos. ā.* ℈ *ij.*

F. pulv. tenuiſſ. add. *ambr. griſ. gr.* ij.

d. ad pixid. pro ſternutatorio;

De quo parùm naribus ſæpiùs attrahatur à jejuno.

Simul tamen & aures foveri poſſunt, epithemate parato ex linteo *aq. major. fœnic. ā.* q. ſ. imbuto, & auri dextræ calidè applicato; aut, ſi ægro incommodum videbitur, utatur hocce:

℞. *ol. d. carvi.* *fœnic.* *cumin. ā. gtt. iij.*

Hujus olei gtt. j. bombyx leviter imbutus intrudatur in aurem lateris affecti.

Tan-

Tandem pro robore

℞. *conſ. fl. ſalv. major. ſtœch. ā. ℥ i ß. anth. ℥ j.*
cond. cort. citr. cal. arom. ā. ℥ i ß.
ol. d. fœnic. gtt. vj.
ſyr. cap. ♀. q. ſ.

F. mixtura ad formam opiatæ, de quâ ſumat æger ſæpiùs nucis moſchatæ magnitudine.

Quòd ſi hęc non ſuffecerint, excitentur Veſicatoria poſt aures, aut Fonticuli, vel in brachio, vel ſub poplite lateris affecti.

XII.

Degat æger in hypocauſto modicè calefacto, in victu fugiat nimium pinguia, cruda, flatulenta: contrà verò utatur cibis euchymis & eupeptis, v. g. pullis gallinaceis, caponibus junioribus, eorumque juſculis; conceditur juſculum carnis & hordeatum; vitet ciborum copiam atque varietatem; potus ſit decoctum tale:

℞. *raſ. lign. ſanct. rhod. ā. ʒ ij.*
rad. liquir ʒ i ß.
ſem. anis. ʒ j.
cinam. minutim. confr. ℈ ij.

Inciſ. & contuſ. coq. in aq. font. ℔ *viij.*

Ante cibum, ſi poſſit, modicè moveatur; reliquo tempore, ob corporis laſſitudinem, quieſcat; dormiat noctu, vigilet interdiu; excreta tam univerſalia quàm particularia, ſi naturæ non reſpondeant, provocentur arte: animi pathemata ſint moderata.

Hæc, ſi eo, quo præſcripta ſunt, modo atque ordine adhibeantur, atque in uſum vocentur, non dubito, quin (Θεȣ̃ μεγάλοιο ἕκητι) affectus iſte expugnetur, atque æger priſtinæ ſanitati reſtituatur.

Δόξα ἐν ὑψίςοις ᾗ Θεῷ ἀθανάτῳ.